

[Kai Moltke.]

behandling af lovforslaget her i folketinget. Ingen af partierne har agtet på hele det afsnit af militærordningen, som gælder nødretsordningen. Ingen har tænkt over de paragraffer, som giver bemyndigelse til at indføre censur i krisetilfælde, som giver bemyndigelse til at stille danske søfolk under udenlandsk kommando under en krise og under en eventuel krigstilstand. Ingen har overhovedet gjort indsigelse eller stillet ændringsforslag på nogen af disse punkter.

Under de foreliggende omstændigheder, hvor regeringen fremsætter forslag for at række socialdemokratiet en hånd, og hvor socialdemokratiet afviser det, hvor man foreslår nedsat en kommission for at afklare, hvilken forsvarsordning vi trænger til, og dernæst kommer med et forslag, inden kommissionen overhovedet har påbegyndt sit arbejde, må jeg betragte denne diskussion som så lidet værdifuld, så naragtig, at jeg under ingen omstændigheder agter at forlænge denne debat her i tinget, men kun kan stille mig på det standpunkt, at jeg afviser dette forslag til forsvarsordning, og jeg anbefaler at stemme for det af hr. Kjær Rasmussen stillede dagsordensforslag.

J. O. Krag: Det er beklageligt at konstatere, at ca. 17 års samarbejde om forsvaret er blevet brudt, og at der atter står politisk strid om forsvarrets størrelse og indretning. Fra de borgerlige partiers side har man travlt med at placere ansvaret herfor hos socialdemokratiet. Jeg forstår godt travlheden. Det er jo en sørgelig virkning af VKR-samarbejdet, at forsvarsforliget er faldet bort, og at man ikke har evnet fra regeringens og forsvarsministerens side at føre forhandlinger på en sådan måde, at et nyt forlig har kunnet indgås. Ansvaret for de bristede forligsbestræbelser ligger imidlertid hos regeringspartierne, og undskyldningerne om, at det er socialdemokratiets skyld, er så forkerte og så malplacerede, som de overhovedet kan være.

Gennem hele vor regeringsperiode holdt socialdemokratiet trofast forsvarsforliget af 1960. Måske holdt vi det for trofast. Både i vort regeringssamarbejde med de radikale og i samarbejdet med SF var der passager, vi kunne være sluppet lettere igennem, hvis

vi uden hensyn til venstre og konservative havde ændret forliget alene ved at træffe aftale med det radikale venstre. Vi følte os moralsk forpligtet til ikke at handle sådan. Efter socialdemokratiets opfattelse skulle der 4 partier til at ændre et forlig, som 4 partier havde indgået.

Men sådan så venstre og konservative ikke på det. Da muligheden for at danne den nuværende regering dukkede op på betingelse af en 1-årig forsvarsbesparelse som et engangsoffer til de radikale, ja, så så venstre og konservative ganske bort fra alle moralske hensyn og bort fra indgåede aftaler. Man brød koldt og kynisk forsvarsforliget. De 3 regeringspartier brød forsvarsaftalen i februar 1968. Fra socialdemokratisk side konstaterede vi uden sorg, at forliget var bortfaldet, og at vi ikke længere var bundet af det, men det ændrer ikke ansvarsfordelingen.

Det næste punkt i udviklingen, hvor ansvaret for det negative udfald ligger hos regeringspartierne, er forhandlingerne i udvalget. Det blev ganske tydeligt, at de 3 nuværende regeringspartier ikke evner at enig om en egentlig forsvarsreform. Når 12 måneders tjenestetiden, som vi alle er enige om, og de ændrede regler om den øverste kommando, som vi efterhånden er blevet enige om, er gennemført, kommer der ikke yderligere forsvarsreform i denne regerings tid.

Hvis man alvorligt havde villet en forsvarsreform, så havde man accepteret socialdemokratiets tilbud. En reform ville da, og sandsynligvis med 4 partiers tilslutning, have set dagens lys i løbet af næste folketingssamling, en reform med virkelige ændringer af forsvarsordningen. Det ville være blevet en effektivere forsvarsordning, idet nedsatte styrkemål ville have skabt en situation, hvor bevillingerne til materiellet og styrkemålene ville svare til hinanden. Nu har man styrkemål, der forudsætter større bevillinger til materielanskaffelser, end der faktisk bliver givet. Derfor er vort forsvar for dyrt og utilstrækkeligt effektivt.

Det ville også være blevet et mere moderne og tidssvarende forsvar. Siden den nuværende forsvarsordning blev bygget op, er der sket store forskydninger i andre Østersømagters våbensammensætning. Men det danske forsvar er stadig opbygget på de forældede forudsætninger. Der er sket store